

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЦЕНТРАЛЬНА МЕТОДИЧНА РАДА

МАТЕРІАЛИ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ МЕТОДИЧНОЇ РАДИ ЗДМФУ**

СТРАТЕГІЇ

**ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ
СУЧАСНОЇ МЕДИЧНОЇ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ
В УМОВАХ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ**

08 червня 2023 року, м. Запоріжжя

Запоріжжя, 2023

ОРГАНІЗАЦІЯ БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ЛІКАРІВ – АНЕСТЕЗІОЛОГІВ У ПЕРІОД НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ.....	35
С.І. Воротинцев, С.М.Корогод, С.М.Гриценко, Т.О.Семенова	
ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ АНЕСТЕЗІОЛОГІЇ ТА ІНТЕНСИВНОЇ ТЕРАПІЇ ЗДМФУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	36
С.І. Воротинцев, К.А.Бойко, К.В.Серіков, І.О.Анікін, С.В.Григор'єв	
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЯК МЕТОДИЧНА ОСНОВА ВИКЛАДАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	37
Ю.А. Ганошенко	
ТРАНСФОРМАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ МЕДИЧНОЇ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	38
О.В. Ганчева, О.В. Мельнікова, Т.А. Грекова, Є.В. Каджарян, М.І. Ісаченко, М.В. Данукало	
ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....	40
К.І. Гейченко, О.А. Цупікова, Д.І. Дочинець	
ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ НА КАФЕДРІ ТЕХНОЛОГІЇ ЛІКІВ ЗДМФУ.....	42
В.В. Гладишев, А.В. Курінний, І.А. Пухальська, В.В. Нагорний, Б.С. Бурлака	
ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ З ВПРОВАДЖЕННЯМ КОМП'ЮТЕРНИХ ФОРМ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НА КАФЕДРІ КЛІНІЧНОЇ ЛАБОРАТОРНОЇ ДІАГНОСТИКИ	43
С.В. Горбачова, С.А. Біленький, К.В. Левченко, Д.В. Робота, К.А. Бурлака	
ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ З ХІРУРГІЇ У ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ.....	44
В.О. Губка, С.Р. Вільданов, Є.І. Гайдаржі, М.Г.Головка, А.С. Проценко	
ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ MS TEAMS ТА MS FORMS У ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННІ ЗАНЯТЬ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	45
В.С. Дмитрієв, В.П. Риженко	
ІНТЕГРАЦІЯ МЕДИЧНИХ І ПЕДАГОГІЧНИХ НАПРЯМІВ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ОП СПЕЦІАЛЬНОСТІ 227 «ТЕРАПІЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ» У ЗДМФУ (БАКАЛАВРСЬКИЙ І МАГІСТЕРСЬКИЙ РІВНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ)	47
Е.Ю. Дорошенко	
СТРАТЕГІЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В МЕДИЧНИХ ЗВО В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19 ТА ВОЄННОГО СТАНУ	49
С.Я. Доценко, Б.Б. Самура, І.В. Чорна, Т.Г. Шеховцева	
ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ НА ЕТАПІ ПІСЛЯДИПЛОМНОГО НАВЧАННЯ.....	50
О.К. Єренко	
МОЖЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ ІНТЕРНІВ ХІРУРГІЧНОГО ПРОФІЛЮ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ В МІСТАХ ПРИФРОНТОВОЇ ЗОНИ.....	51
С.М. Завгородній, М.Б. Данилюк, М.А. Кубрак	
ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНО-РОЛЬОВИХ ІГОР «ЛІКАР-ПАЦІЄНТ» ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ОФТАЛЬМОЛОГІЯ» В ЗДМФУ	54
Н.Г. Завгородня, О.О. Безденежна, К.О. Костровська, Л.Е. Саржевська	
РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ З БІОЛОГІЧНОЇ ХІМІЇ СТУДЕНТІВ, ЩО НАВЧАЮТЬСЯ ЗА ОПП «ФАРМАЦІЯ».....	55
Д.Г. Іванченко, Н.В. Крісанова, О.С. Шкода, Н.П. Рудько	

творити навчальне середовище, в якому теорія і практика опановуються одночасно, а це надає змогу освітянам формувати світогляд, логічне мислення, породжувати критичне мислення; виявляти і втілювати індивідуальні можливості відносно свого фаху. Метою цього отриманого досвіду є знайти й упровадити у свою роботу оптимальні форми та методи дистанційного вивчення української мови та літератури в умовах воєнного стану. Ідея досвіду: окреслення технічних і методичних питань, які пов'язані з плануванням й організацією дистанційного навчання.

Для викладання дисципліни управління та економіка фармації у ЗДМФУ на кафедрі управління і економіки фармації та фармацевтичної технології ННПО застосовується програма Microsoft Teams, але не дивлячись на всі її переваги, все ж таки цього за мало, щоб донести знання з дисципліни до учасників освітнього процесу. Функціональні можливості Teams дозволяють проводити заняття та консультації в онлайн-режимі за допомогою відеозв'язку та надавати доступ до відеозапису заняття за допомогою сервісу MS Stream у будь-який час. Освітняни на післядипломному етапі навчання також можуть користуватися мобільними додатки MS Teams та Stream у своїх смартфонах чи планшетах. Але так як на післядипломному етапі навчаються переважно контингент віком від 40 років, тому їм важко зрозуміти інтерфейс Microsoft Teams, так як вони навчаються від 2-х тижнів до 2 міс, то за цей час немає часу для навчання їх цим користуватися, ще і тому що навчання проходить в онлайн режимі. Тому ми при викладання дисципліни управління та економіка фармації окрім навчання на Microsoft Teams, ще надаємо посилання на сайт кафедри, створено чат у Viber для груп, що проходять навчання, спілкуємось за допомогою телефонної розмови, ел. пошти. Тому це все не дуже зручно як для викладачів так і для контингенту, що навчається саме на курсах підвищення кваліфікації. Але розуміючи необхідність ведення саме якісного контенту у викладанні, все ж надаємо перевагу Microsoft Teams.

Висновки. Якісна освіта під час воєнного стану є дуже незрозуміла для усіх учасників освітнього процесу. Тому ще до сих пір немає кращого варіанта для викладання дисциплін. Особливо крім освітнього процесу треба звернути увагу на психологічний стан учасників цього процесу. Так як всі люди різні тому і варіанта для усіх мають бути різні виходячи з умов життя освітян. Використання сервісу MS Teams для взаємодії між викладачем та контингентом, що навчається є досить зручним та сучасним інструментом в умовах дистанційного навчання під час воєнного стану та дозволяє їм успішно засвоювати навчальний матеріал, а викладачу контролювати самостійну роботу освітян з вивчення дисципліни. Але все одно треба шукати альтернативу цьому навчанню, особливо для контингенту на післядипломному етапі навчання. Крім воєнного стану нас ще чекає БПР для фармацевтів та асистентів фармацевтів з січня 2024 р., тому зараз займаємось пошуком альтернатив для їх проведення.

Література

1. Актуальні питання дистанційної освіти та телемедицини 2020 : матеріали Всеукраїнської науково-методичної відеоконференції з міжнародною участю (19-20 листопада 2020 року, м. Запоріжжя). – Запоріжжя, 2020. – 161 с.
2. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проектна діяльність: Науково-методичний збірник/ за загальною ред. С. М. Шкарлета. Київ-Чернівці «Букрек». 2022. 140 с.

УДК: 378.147:614.23-089«364»

МОЖЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ ІНТЕРНІВ ХІРУРГІЧНОГО ПРОФІЛЮ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ В МІСТАХ ПРИФРОНТОВОЇ ЗОНИ

С.М. Завгородній, М.Б. Данилюк, М.А. Кубрак

Згідно з рекомендаціями Всесвітньої Федерації Медичної Освіти підготовка лікарів розділяється на базову медичну освіту, післядипломну освіту (резидентура або спеціалізація - інтернатура) та програму безперервного професійного розвитку – постійне підвищення кваліфікації лікарів.

Концепція цієї моделі зберігається у всіх країнах Світу, але будується з урахуванням національних особливостей та вимог, що існують в цій країні [1].

Незважаючи на аспекти, головною метою післядипломної освіти є підготовка висококваліфікованих спеціалістів хірургічного профілю, що володіють достатнім об'ємом теоретичних знань та практичних навичок необхідних для проведення диференційно – діагностичного пошуку, надання повноцінної кваліфікованої хірургічної допомоги та проведення профілактичних і реабілітаційних заходів щодо лікування пацієнта [2].

Інтернатура – обов'язкова форма післядипломної первинної спеціалізації випускників усіх медичних навчальних закладів III – IV рівнів акредитації. Основним завданням інтернатури є забезпечення базової підготовки молодих спеціалістів до самостійної лікарської практики за фахом «Хірургія» [3].

Сучасна форма післядипломної освіти це дуже складне та відповідальне завдання не лише для викладачів спеціалізованих хірургічних кафедр, а і лікарів хірургічних відділень практичної охорони здоров'я України. Нажаль, на сьогоднішній час важке становище в нашій країні значною мірою вплинуло і на підготовку молодих спеціалістів хірургічного профілю. Особливо це стосується міст прифронтової зони [4,5].

Мета роботи: оцінити ефективність підготовки лікарів - інтернів хірургічного профілю під час військового стану в містах прифронтових зон.

Матеріали та методи. В Україні підготовка спеціаліста хірурга має свої особливості і проводиться у форматі очної та заочної форм навчання. Очна частина проходить на базі спеціалізованих кафедр хірургічного профілю медичних університетів III – IV рівнів акредитації та полягає у теоретичній підготовці згідно плану базового рівня підготовки «інтернатура - хірургія», підготовці до «КРОК 3», що в свою чергу включає розвиток та вдосконалення клінічного мислення, поглиблення теоретичних знань за профілем, оволодіння та засвоєння навичок хірургічного втручання. План підготовки лікаря хірурга триває три роки. До 2022 року термін підготовки на кафедрі (очна частина) займав 12 місяців навчання на кафедрі хірургії та кафедрах суміжних дисциплін. В тому числі перший рік навчання очної частини – 6 міс., другий рік – 4 міс. та третій рік – 2 міс. З початком 2023 року план інтернатури зазнав часткових змін, а саме: очна частина складає по 3 місяці кожного року. Загалом термін очної підготовки 9 місяців.

Заочна частина навчання проходить на базі медичних закладів хірургічного профілю і передбачає практичну роботу із кураторами – лікарями хірургами I або вищої кваліфікаційної категорії. До 2022 року термін заочної частини складав 21 місяць: перший рік - 5 міс., другий рік – 7 міс., третій рік – 9 міс. Починаючи з 2023 року терміни тривалості заочної частини складає по 8 місяців щороку. Загальна тривалість заочної частини – 24 міс.

Такі зміни скоротили тривалість очної частини навчання в більшості за рахунок зменшення годин навчання на кафедрах суміжних дисциплін.

Оцінка теоретичних знань та практичної бази – це результати власної аналітичної та порівняльної оцінки підготовки лікарів – інтернів враховуючи сучасні світові стандарти та військовий стан в Україні.

Результати досліджень та обговорення. Основна проблема підготовки молодих спеціалістів повстала з 2018 року, коли в практичній медицині розпочаті реформи і нові директори комунальних некомерційних підприємств отримали значні повноваження у вирішенні питання підготовки лікарів – інтернів. Такі зміни призвели до обмеження доступу до практичної медицини як студентів так і лікарів – інтернів та своєрідний конфлікт між практичною медициною і лікувальними закладами. І коли навчання студентів можливо проводити за допомогою симуляційних тренінгів та віртуальних пацієнтів, то лікарям – інтернам необхідне навчання виключно в практичній медицині для розвитку у них клінічного мислення, освоєння практичних навичок із підкріпленням теоретичними знаннями. Саме такий тандем кафедр післядипломної освіти та лікувальних закладів може забезпечити задовільну підготовку молодих кадрів, які після закінчення інтернатури можуть приступити до самостійної практичної роботи.

Початок повномасштабних бойових дій та введення військового стану в нашій країні дуже вплинуло на всі сфери, включаючи освіту та медицину. Введення дистанційної освіти призвело до труднощів у освітньому процесі. Незважаючи на це, в нашому університеті усе заздалегідь було підготовлено ще з пандемії "Covid-19", на базі якого з 2020 року повноцінно проводиться дистанційна освіта за допомогою програми Microsoft Teams. Це дозволяє повноцінно проводити онлайн заняття із лікарями інтернами, читати лекції та проводити тестовий контроль оцінки знань [6,7,8]. Аналізуючи результати оцінювання та успішності лікарів інтернів за 2021, 2022 та 2023 роки можна з впевненістю сказати, що успішність молодих спеціалістів не знизилась, а в деякій мірі навіть зросла, про що також свідчать результати КРОК-3: усі лікарі - інтерни за спеціальністю «Хірургія» здали КРОК-3, середній результат яких у 2022 році склав - 84,7 %, що вище ніж в 2021 році – 81,3, $p = 0,060$, $U=49,5$.

Практична частина навчання у прифронтовому місті Запоріжжя теж розширилася. За останні роки, у зв'язку із введенням нових нормативно – правових змін у лікарнях «Комунальних некомерційних підприємств» було обмежено доступ до практичної діяльності лікарів – інтернів хірургічного профілю, особливо під час проходження очної частини інтернатури. На сьогодні, завдяки успішній співпраці хірургічних кафедр із військовим госпіталем та медичними закладами м. Запоріжжя, у лікарів інтернів з'явилась можливість практичної роботи. Усі лікарні приймають чимало поранених військових, цивільного населення та переселенців із зон бойових дій, що в свою чергу збільшило кількість навантаження. Саме тому усі лікарі інтерни – хірурги забезпечені практичною роботою, чергуваннями та хірургічною практикою на етапі навчання.

Висновки. 1. Завдяки програмі Microsoft Teams теоретична підготовка у Запорізькому державному медичному університеті проходить на високому рівні та у повному обсязі онлайн.

2. Плідна співпраці медичного університету та лікарень міста забезпечують ефективну практичну підготовку лікарів – інтернів хірургічного профілю як на очній частині, так і на заочному етапі навчання.

3. Складний для нашої країни час мотивує молодих спеціалістів, що дозволяє повноцінно підготувати висококваліфікованих лікарів у прифронтових містах не зважаючи на військовий стан.

Література

1. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти : затв. наказом М-ва освіти і науки України від 30.04.2020 р. № 584 URL: <https://zp.edu.ua/sites/default/files/konf/metod-rekomendacziyi> (дата звернення: 18.10.2021)

2. Рекомендації щодо подальшого розвитку вторинної медичної допомоги в Україні. Проект ЄС "Сприяння реформі вторинної медичної допомоги в Україні". URL: <https://eu-shc.com.ua/book1.html> (дата звернення: 18.10.2020).

3. Лопіна Н. А. Організація інформаційно-освітнього веб-середовища клінічної кафедри вищого навчального закладу медичної освіти : навчально-методичний посібник для викладачів закладів медичної освіти / Н. А. Лопіна, Л. В. Журавльова. – Харків : ХНМУ, 2019. – 84 с.

4. Voronenko, Y. V., Vdovichenko, Y. P., Tolstanov, O. K., & Krasnov, V. V. (2019). Функціональні і структурні зміни в організації безперервного професійного розвитку лікарів та провізорів у контексті реформування охорони здоров'я України. *Медична освіта*, (3), 30–34. <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2019.3.10118>.

5. Використання дистанційних технологій в процесі навчання лікарів – інтернів хірургічного профілю. Скрипко В. Д. *Вісник проблем біології і медицини*. 2018. Т. 1. № 1(142). с. 240 – 242. doi 10.29254/2077-4214-2018-1-1-142-240-242 удк 614.2 : 6 1

6. Microsoft Teams для освіти. URL: https://edudownloads.azureedge.net/msdownloads/MicrosoftTeamsforEducation_QuickGuide_UK-UA.pdf.

7. Додатки і платформи для змішаного та дистанційного навчання. URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/4264-dodatky-i-platformy-dlia-zmishanoho-tadystantsiinoho-navchannia>.

8. Мальована О. Використання навчальної платформи Microsoft Teams у закладах ЗП (ПТ)О. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи том XII: якісні дослідження для покращення життя людини. Конін – Ужгород – Перемишль*. 2022. С. 86.